

KASB-HUNAR TA'LIMI

Профессиональное образование
Professional education

Ilmiy-uslubiy, amaliy, ma'rifiy jurnal
2023-yil, 2-son

Muassislar:

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi,
Pedagogik innovatsiyalar, professional ta'lim
boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta
tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti

Bosh muharrir: Z.Y.XUDAYBERDIYEV

Ijrochi direktor: H.SIROJIDDINOV

Tahrir hay'ati:

M.XOLMUXAMEDOV, R.X.JO'RAYEV,
A.Q.JALALOV, A.R.XODJABAYEV,
J.SH.SHOSALIMOV, A.NABIYEV,
A.A.HASANOV, H.SIROJIDDINOV,
K.M.GULYAMOV

Jurnal 2000-yildan nashr etila boshlangan.
O'zbekiston matbuot va axborot agentligida
2007-yil 3-yanvarda qaytadan ro'yxatga olinib,
0109-raqamli guvohnoma berilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar
Mahkamasi huzuridagi Oliy Attestatsiya komissiyasi
tomonidan 2017 yil 29 avgustdagi 241/8 qarori
bilan Pedagogika fanlari bo'yicha dissertatsiyalar
yuzasidan asosiy ilmiy natijalarni chop etishga
tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Manzil: 100095, Toshkent sh., Olmazor tumani
Universitet ko'chasi, 2-uy
E-mail: kasbhunartalimi@mail.ru,
ksbjurnal@inbox.uz.

Nashr uchun mas'ul

H.Sirojiddinov

Sahifalovchi:

I.Sirojiddinov

Tahririyat fikri muallif nuqtai nazariga to'g'ri
kelmasligi mumkin.

Tahririyatga yuborilgan maqolalar tahrir etilmaydi
va egasiga qaytarilmaydi.

Jurnaldan ko'chirib bosilganda "Kasb-hunar ta'limi"
jurnalidan olingani izohlanishi shart.

Bosishga ruxsat etildi: 31.01.2023-yil.
Bichimi 60x84 1/8

Bosma tabog'i 10. Adadi 60 nusxa.
Buyurtma "PROFIEDUPRESS" MChJ
bosmaxonasida chop etildi.

Korxona manzili: Toshkent shahri, Sirg'ali tumani,
Yangi Sirg'ali ko'chasi, 18-uy

МУНДАРИЖА

Akayeva N.M. Ta'lim tizimini isloh etishdagi huquqiy ta'limni o'rni	3
Норкулов Х.Д. Миллий кадриятлар асосида ўсмирларни оилага тайёрлашнинг ўзига хос хусусиятлари	7
Karimov F.X. O'rta yoshdagi 45-60 yoshli erkaklar uchun jismoniy tayyorgarlikni hisobga olgan holda sog'lomlashtiruvchi mashqlar jamlanmasini ishlab chiqish	13
Qodirov S.P. Fizika ta'limida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishning nazariy asoslari	16
Xo'djanov. A.R. Yunon-rum kurashchilarning chidamliligini oshirish texnikasi va taktikasi	21
Tursunov Q.N., Totliyev O'.X., Tursunova R.Q., Isanova M.G'. Milliy dastur talablaridan kelib chiqib boshlang'ich ta'limda tenglamalarni o'rganishga innovatsion yondashuv	25
Dushaboyev H.A. Bo'lajak professional ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashda zamonaviy didaktik vositalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	31
Turanazarova N.R. Pisa xalqaro baholash dasturi uchun topshiriqlar tayyorlashda matnlarning ahamiyati	36
Sultanov R.O., Xurramov A.J. Robototexnika kursini takomillashtirish (kelajak kasblari bo'yicha mutaxassislar tayyorlash uchun)	40
Мансурова Т.Т. Инглиз ва ўзбек тилларида ёрдамчи сўзларнинг умумий тавсифи ва уларни ўқитиш усуллари	44
Adizova N.B., Jamolova L.I. Interfaol metodlar va ulardan ta'lim jarayonida foydalanish	48
Adizova N.B., Nazarova M.X., O'ktamova M.A. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning metodologik asoslari va ilmiy-nazariy ahamiyati	52
Hasanova S.F. O'zbek o'quv lug'atlarining istiqloq davri taraqqiyoti va bugungi kundagi holati	56
Kulboyeva D. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya fani asosida kreativlik qobiliyatini shakllantirish	61
Боймуродов А.Х. Таълим жараёнини ташкил этишда индивидуал ёндашув	65
Botirova Sh.I., Yo'lchiyeva M.M. Ingliz tilini o'qitishda qo'shiq materiallaridan foydalanishning nazariy asoslari	70
Сулаймонова З.З., Сулаймонова Т.З. Ёўлажак бошланғич синф ўқитувчиларини маънавий-ахлоқий тарбиялашда касб тайёргарлигини шакллантириш методикасининг натижавий шакллари	76
Обиджанов У. Ёўлажак ўқитувчиларни ўқувчиларни биология фанининг замонавий ютуқлари билан таништиришга тайёрлашда илмийлик тамойилидан фойдаланиш	83
Adizova N.B., Boymurodova S.I., To'rayev S.D. Boshlang'ich sinf "ona tili va o'qish savodxonligi" darsliklaridagi komikslar asosida o'quvchilarni og'zaki va yozma nutqni shakllantirish	87
Xasanova O.Q. Xatolarni kelib chiqishiga sabab bo'luvchi omillar haqida ayrim mulohazalar	92
Норқўзиева М.А. Талабаларнинг касбий барқарорлигини шакллантиришда ривожлантирувчи таълим технологияларининг аҳамияти	103
Sattorova M.B. Талабаларнинг касбий барқарорлигини шакллантиришда ривожлантирувчи таълим технологияларининг аҳамияти ..	107
Мадгофурова Д. Фарзанд тарбияси ўзбек оилаларида нажот ва саодат масаласидир	111
Xujanazarova G.G'. Ilmiy-texnik matnlarni tarjima qilish jarayonidagi til va madaniyat muammolari	116
Eshonqulova Sh.E., Eshonqulov Sh.U. O'quvchilar fikrlash qobiliyatlarini o'stirishda mashqlar sistemasi va testlar majmualaridan foydalanish	120
Muxametov A.M. Jismoniy mashg'ulotlar, jamoat sport va salomatlik tadbirlaridagi yukalamalarni takomillashtiruvining ilmiy va metodologik asoslari	129

INGLIZ TILINI O`QITISHDA QO`SHIQ MATERIALLARIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI

SHAHLO ISAMIDDINOVNA BOTIROVA
Chirchiq davlat pedagogika universiteti, ilmiy rahbar
MADINA MEXRITDIN QIZI YO`LCHIYEVA
Chirchiq davlat pedagogika universiteti, talaba

ANNOTATSIYA. Ushbu maqoladan ko`zlangan maqsad hozirgi zamonda global ravishda rivojlanib borayotgan ingliz tilini o`qitish jarayonida qulay va samarali usullardan biri bo`lgan qo`shiqlarning ahamiyatini va ulardan foydalanishning nazariy asoslarini yoritishdir. Bir qancha uslubchi va pedagog olimlar tomonidan bu borada ko`pgina nazariy fikrlar izohlangan va tajribalarga asoslangan dalillar keltirilgan. Ushbu maqola esa ana shu dalillar va fikrlar orasida eng maqbullari va haqiqatan ham keraklilarini yoritib berishga yordam beradi. Bunda maqolaning o`rganish obyekti etib ingliz tili darslariga xos qo`shiqlar belgilandi. Ingliz tili darslarida musiqalardan qay darajada foydalanish kerakligini o`rganish esa ishning predmeti hisoblanadi. Materiallar, asosan, ingliz tilini o`qitish metodikasini o`rganuvchi qo`llanmalardan to`plandi. Ishga nazariy manba sifatida o`qitish sohasida bajarilgan monografiya va ilmiy maqolalardan foydalanildi.

**Kalit so`zlar:** ingliz tili, metod, qo`shiq, kommunikativ kompetensiya, tinglash, funksiya, integratsiya, tendensiya, she`r, yondashuv.

Xorijiy tillarni o`qitishning zamonaviy usullarining qiziqarli va muhim muammolaridan biri bu turli yoshdagi bolalarni qo`shiqlar yordamida o`qitishni tashkil etishdir. Haqiqiy matnlarni maktab amaliyotiga integratsiyalash tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ma'lumki, qo`shiq har qanday tilning muhim elementi bo`lib, shuning uchun ham eng diqqatga sazovordir. Bundan tashqari, qo`shiq o`rganilayotgan til mamlakatiga ham, tilning o`ziga ham qiziqishni oshirishning ajoyib vositasi, shuningdek, o`rganishning yuqori bosqichida takrorlashning juda samarali usulidir. Hozirgi kunda agarda biror tilni o`rganmoqchi bo`lsangiz, albatta, shu mamlakatning madaniy-ijtimoiy holatidan yoki an`analaridan boxabar bo`lsangiz maqsadga muvofiqdir. Shu sababdan ham qo`shiqdan foydalanib tilni o`rganish juda muhimdir. Birinchidan, talabalar darhol o`rganilayotgan til mamlakatining madaniyati bilan tanishadilar,

chunki psixologlarning fikriga ko`ra, maktab yoshidagi o`quvchilar begona madaniyatga judayam sezgir va e`tiborli. Ikkinchidan, bunday lingvistik va madaniy material bilan ishlashda o`quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirish uchun yaxshi shart-sharoit yaratiladi, chunki maxsus tanlangan qo`shiqlar obrazli tafakkurni uyg`otadi va yaxshi didni shakllantiradi. Qo`shiq musiqa ijodining muhim janrlaridan biri sifatida og`zaki matn mavjudligi tufayli o`rganilayotgan til mamlakati, xalqi, ijtimoiy hayotining turli qirralarini to`g`ri va obrazli aks ettira oladi. Qo`shiq boshqa san`at asarlari kabi kommunikativ funksiyaga ega, ya`ni qo`shiq kuylovchi nazarda tutayotgan yoki aytmoqchi bo`lgan hissiyotlarini ifoda etadi. U insonning xotirasi va his-tuyg`ulariga ta`sir qila oladi. Qo`shiqlarda hamma narsa bor - tayyor iboralar ham, jonli til ham, bir xil grammatika ham. Ular nutqni tinglash, eshitish va eslab qolish qobiliyatini beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

Kommunikativ tilshunoslik chet tillarini o'qitish metodikasiga katta ta'sir ko'rsatib, nutq faoliyatining og'zaki turlarini vaziyatga qarab shartli o'rgatish muammolariga, matn va vaziyatlar tipologiyasiga, kommunikativ yo'naltirilgan mashqlarni ishlab chiqishga, autentik tillarni keng qo'llashga katta ta'sir ko'rsatdi, materiallar, shu jumladan qo'shiqlar ham. O'quv jarayonida qo'shiqdan foydalanish

- a) motivlarni kuchaytirish;
- b) sinfda qulay psixologik muhitni ta'minlash;
- c) mamlakat madaniyati haqida ma'lumot olish;
- d) estetik didni tarbiyalash orqali lingvistik va madaniy ufqlarni kengaytirish;
- e) eshitish va uni yaxshilashga;
- f) nutqning samarali qobiliyatlari shakllantirishga yordam beradi.

O'zining "O'quv matni mazmunining haqiqiyliги mezonlari" asarida, E.V. Nosonovich va O.P. Milrud tilni haqiqiy materiallarda o'rgatish afzalroq degan fikrni bildiradi.

Haqiqiy materiallarda tovush diapazoni mavjudligi kabi tushuncha alohida qiziqish uyg'otadi: transport shovqini, o'tkinchilarning suhbatlari, telefon qo'ng'iroqlari, musiqa va boshqalar. Bu taklif qilingan holatlarning mohiyatini yaxshiroq tushunishga yordam beradi, turli xil shovqinlar fonida xorijiy nutqni idrok etish mahoratini shakllantiradi.

Haqiqiylikning asosiy mezonlari funksionallik mezonlari hisoblanadi. Funksionallik deganda asl materiallarni hayotiy foydalanishga yo'naltirish, tabiiy til muhiti bilan tanishish illyuziyasini yaratish tushuniladi, bu chet tilini muvaffaqiyatli o'zlashtirishning asosiy omili hisoblanadi. Funksional "authentic" material

ustida ishlash talabani tildan foydalanishning real sharoitlariga yaqinlashtiradi, uni turli lingvistik vositalar bilan tanishtiradi va nutqda bu vositalardan mustaqil foydalanishga tayyorlaydi. Qo'shiq bilan ishlashda talaba birinchi daqiqalardan oq chuqur kognitiv yondashuvga ega bo'lgan haqiqiy hujjat ustida ishlash jarayoniga jalb qilinadi: identifikatsiya qilish, tasniflash, yozma matnni tushunish, tinglash, qo'shiqning o'zi haqida fikr yuritish (musiqa, ijrochi, mavzu).

Talaba bir vaqtning o'zida o'z pozitsiyasini egallaydi, o'z fikrini bildiradi. O'qituvchiga kelsak, u ish bosqichlarini belgilaydi, birgalikdagi mustaqillikni jonlantiradi, o'quvchilarning madaniy qadriyatlarini shakllantirishga ta'sir qiladi.

Ingliz yoshlari jamiyatning hozirgi holatini va uning tashvishlarini, dunyoga qarashlarini, sivilizatsiyaning yangi bosqichidagi qadriyatlarini, shuningdek, she'riyat va musiqa sohasidagi milliy an'analarni aks ettiruvchi o'ziga xos qo'shiq madaniyatiga ega. Shuning uchun ham o'quv maqsadlarida qo'shiq tanlash o'qituvchidan bir xil madaniyatlararo kompetensiyaga ega bo'lishni talab qiladi.

Qo'shiqning ohangi o'quvchilarning qiziqish va sevimli mashg'ulotlariga mos kelishi, mazmuni jiddiy semantik yukni ko'tarishi kerak. Bizningcha, qo'shiq ijrochisiga ham e'tibor qaratish lozim, chunki uning talqini bevosita qo'shiqchining vazifalariga va uning shaxsiyatiga bog'liq. Zamonaviy qo'shiqlar til o'rganishning dolzarbligini kuchaytiradi. Albatta, qo'shiq tanlashda o'qituvchi avtonom, mustaqil bo'lishi kerak, lekin umumiy qabul qilingan mezonlarni ham hisobga olishi kerak:

- qo'shiqni bir yoki bir nechta talaba taklif qilishi mumkin;
- ko'pincha radio orqali eshittiriladi;

- bu modaga, talabalarning didiga mos keladi;
- qo'shiq mavzusi dars mavzusiga mos keladi;
- butun qo'shiq xorda yoki butun guruh tomonidan ijro etilishi mumkin.

Qo'shiqqa o'quv material sifatida murojaat qilib, biz mutolaachilarni ingliz qo'shig'ida mavjud bo'lgan asosiy tendensiyalar bilan tanishtiramiz:

Ingliz sahnasi yoritgichlarining hali ham mashhurligi. Bular azaliy tuyg'ular (muhabbat, achchiq, afsus, yo'qotish) haqidagi lirik qo'shiqlar – balladalar, qadimiy an'analarga asoslangan adabiy qo'shiqlardir;

Amerika musiqasi katta ta'sir ko'rsatgan pop rassomlarining mashhurligi va muvaffaqiyati. Bu so'zlari mazmunan boy bo'lmagan qo'shiqlardir;

Ingliz qo'shig'ida yangi avlodning paydo bo'lishi, adabiy qo'shiq an'alarini qayta tiklash;

Ish joylari va shahar atrofi qo'shiqlari;

Ko'p madaniyatli, ko'p ijtimoiy va ko'p millatli tendensiyalar: rok, jazz, rep, afrika musiqasi.

Bir qator asarlarda tasvirlangan chet el qo'shig'i ustida ishlash tajribasi shuni ko'rsatdiki, u haqiqiy material sifatida kommunikativ kompetensiyani shakllantirishda chet tillari o'qituvchilari tomonidan hali ham yetarli darajada foydalanilmayotgan eng boy manba hisoblanadi.

Chet tilidagi qo'shiq ta'lim jarayoni doirasidan ancha uzoqqa boradi va o'rganish, aqliy rivojlanish va shaxs tarbiyasi o'rtasidagi bog'lovchi bo'g'indir.

Qo'shiq o'quvchilarning aqliy faoliyatini faollashtiruvchi, o'quv jarayonini jozibador va qiziqarli qiladigan, o'quvchilarga estetik

zavq bag'ishlovchi, shuning uchun ham tilni o'zlashtirishga turtki sifatida e'tirof etilishi mumkin bo'lgan haqiqiy o'quv qurolidir.

A.A.Leontevning fikricha, qo'shiq material tomonidan yaratilgan estetik motivatsiya o'quv jarayonida kommunikativ, kognitiv va o'yinli narsalar bilan bir qatorda taqdim etilishi kerak. Bularning barchasi birgalikda o'rganish uchun motivatsiyani tashkil qiladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Sinfda qo'shiq aytish qiziqarli. Mashg'ulotlarni tashkil etishning turli usullari orasida qo'shiqlar maktab o'quvchilarida katta qiziqish uyg'otadi. Quvonch va ishtiyoq muhiti, vazifalarning maqsadga muvofiqligi hissi bolalarning rivojlanishiga hissa qo'shadi, nutqda xorijiy so'zlarni ishlatishga to'sqinlik qiladigan uyatchanlikni yengishga yordam beradi.

Nima uchun qo'shiq tilni tez va oson o'rganishga yordam beradi?

Olimlar inson miyasi nutq va musiqani idrok etish uchun turli sohalarga ega ekanligini aniqlashdi. Miyaning musiqiy markazi chap - ijodiy yarim sharda joylashgan va shuning uchun o'ngda joylashgan nutq markaziga qaraganda tezroq ishlaydi va yaxshiroq eslab qoladi. Shuning uchun, ikkala yarim sharning ishini birlashtirgan qo'shiqlar she'rlardan ko'ra yaxshiroq esda qoladi va alifbo talaffuz qilishdan ko'ra kuylash osonroqdir. O'z ona tilini o'rganayotgan bolalar uchun qo'shiq kuylash, ayniqsa, muhimdir.

Maktab o'quvchilari o'z mahoratlarini baholaydilar va chet tili orqali ikki tilli kompetensiyani shakllantirish va rivojlantirish boshlanadi, ingliz tilini o'rganish istagini qondirish uchun psixologik va didaktik sharoitlar yaratiladi, ingliz tilini o'zlashtirish ongli ravishda ishlaydigan til vositalari

bilan ta'minlanadi, ya'ni nazariy fikrlashni rivojlantirish.

Audio materiallar uzoq vaqtdan beri chet tili darslarida dialoglar, she'rlar, matnlar, mashqlar va fonetik mashqlar uchun topshiriqlarning professional audio yozuvlari shaklida qo'llaniladi. Audio materiallar orasida alohida o'rinni qo'shiqlar egallaydi, ular maktabgacha yoshdan boshlab bolalarga chet tilini o'rgatishda qo'llaniladi.

Qo'shiqning turli jihatlarini va tarkibiy qismlari mavjud:

musiqa (ohang, aranjirovka, ritm, musiqa janri, asboblari);

so'zlar (she'riy matn, mazmun, lingvistik xususiyatlar);

ijro (vokal ma'lumotlari va ijrochi tomonidan qo'shiqni taqdim etish uslubi);

video ketma-ketligi (videokliplar uchun);

"afsona" (qo'shiqning yaratilish tarixi, ijrochi va musiqa va so'z mualliflari haqida ma'lumot).

Chet tilini o'qitish jarayoniga nisbatan faqat qo'shiqlar haqida emas, balki qo'shiq materiallari haqida gapirish to'g'riroq. Tilning turli tomonlarini va nutq faoliyati turlarini o'zlashtirish uchun qo'shiqdan o'quv materiali sifatida foydalanilganda "qo'shiq materiallari" atamasi to'g'riroqdir.

Qo'shiqlar chet tilini o'qitishda o'quv materiali sifatida o'qitish, tarbiyalash va rivojlantirish funksiyalarini amalga oshiradi:

Qo'shiqlar o'qitish funksiyasiga ega, chunki ular leksik materialni kuchliroq o'zlashtirish va o'quvchilarning potensial so'z boyligini kengaytirish vositasidir. Ular chet tilini talaffuz qilish ko'nikmalarini yaxshilashga hissa qo'shadi, grammatik konstruksiyalar ularda yaxshiroq so'riladi va faollashadi.

Qo'shiqlarda ko'pincha o'rganilayotgan til mamlakatlariga tegishli nomlar va haqiqatlar mavjud bo'lib, bu o'quv jarayonida ta'lim funksiyasini amalga oshirishga va o'quvchilarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini shakllantirishga yordam beradi.

Qo'shiqlar rivojlantiruvchi funksiyani bajaradi, chunki ular o'quvchilarning estetik tarbiyasiga, ularning ijodiy qobiliyatlarini ochib berishga va musiqa qulog'ini rivojlantirishga yordam beradi.

Muloqotga yo'naltirilgan tinglashni o'rganish tabiiy og'zaki muloqot harakatlarida chet tilidagi nutqni tushunish qobiliyatini shakllantirishni o'z ichiga oladi. Umumta'lim maktablarida tinglashni o'rgatish bo'yicha olib borilgan ko'p sonli tadqiqotlarga qaramay, ovoz yozuvlari, slayd va videofilmlar, multimedia dasturlarini o'z ichiga olgan o'quv majmualari mavjudligiga qaramay, og'zaki muloqotning ushbu shakli haligacha rivojlanmagan, bu ikki sabab bilan bog'liq.

I.I.Geiz birinchisiga quyidagicha ta'rif beradi: "tinglashga hozirgacha nutqning qo'shimcha mahsuli sifatida qarab kelingan, shuning uchun u o'z ustida ishlash epizodik xarakterga ega bo'lib, o'qituvchi tomonidan taqdim etilgan nutq xabarlariga asoslanadi, alohida sinf va qoida tariqasida, tabiiy sharoitlarda u nutqni idrok etishdan juda uzoqda"

Shuningdek, N.V.Eluxina metodistlar va o'qituvchilar tomonidan tinglashga e'tibor berilmasligining sabablaridan biri yaqin vaqtgacha tinglash oson mahorat hisoblanganligida, deb hisoblaydi. Og'zaki nutqni o'rgatishda o'qituvchi butun kuchini nutqqa qaratib, bu malakaga ega bo'lishini ta'minlasa, o'quvchilar maxsus maqsadli

tayyorgarliksiz nutqni o'z-o'zidan tushunishga o'rganadilar, degan nuqtai nazar bor edi.

Ikkinchi sabab - o'qituvchilarning tinglashning psixologik va lingvistik qiyinchiliklari, idrok etish darajalari va ularni aniqlash usullari haqida yomon xabardorligi.

Tinglash ko'nikmalarini rivojlantirishga so'zlashuv va adabiy nutqda keng qo'llaniladigan qo'shiqlar, she'rlar, til burmalari, nutq va etiket formulalari, kliselar katta yordam beradi. Tez integratsiya vositasi sifatida ular nutqni idrok etish va tushunishni yaxshilaydi.

Tinglashning muvaffaqiyati:

birinchi navbatda, kognitiv faoliyatga munosabatning paydo bo'lishiga yordam beradigan subyektiv omillarga bog'liq;

ikkinchidan, tinglash jarayonini tashkil etishdan, bu ichki motivatsiyani yaratishga ya'ni o'quvchi e'tiborini idrok etilgan material bilan kelajakdagi faoliyatini dasturlashtira oladigan daqiqalarga yo'naltirish.

Tinglashni o'rgatish uslubining markaziy bo'g'ini bo'lgan audio materiallari oqilona tanlangan, ovozli nutqning haqiqiy va to'liq qismlari, shu jumladan qo'shiqlardir. Audio material semantik to'liqlik, semantik strukturaviy yaxlitlik, kompozitsion dizaynga ega bo'lishi kerak.

Umumta'lim maktabining o'rta sinflarida tinglash uchun qo'shiq materialiga qo'yiladigan asosiy talablarga quyidagilar kiradi:

faol minimumning bir qismi bo'lgan talabalarga tanish bo'lgan til materialining mavjudligi;

oddiy sintaktik tuzilmalarning mavjudligi;

kichik hajm (1,5 - 2 minut ovoz);

kontentning qulayligi va soddaligi;

bir-birini to'ldiruvchi tasviriy ko'rgazmali qurollardan keng foydalanish.

Ingliz qo'shig'i boshqa madaniyat haqida turli ko'nikmalar va boshlang'ich bilimlarni shakllantirish uchun ajoyib uslubiy vositadir. U turli maqsadlarda qo'llaniladi, jumladan: fonetik, leksik va grammatik ko'nikmalarni shakllantirish, talaffuz va tinglash qobiliyatlarini yaxshilash.

XULOSA

Xulosa qilishimiz mumkinki, har bir ma'lumot manbasi chet tilini o'qitish jarayonida katta va muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, axborot manbalaridan foydalanish chet tilini o'qitish jarayoniga bosqichma-bosqich qo'shilishda ifodalanishi kerak.

Shunday qilib, tinglashni kommunikativ harakat sifatida o'rgatish katta va ko'p qirrali muammodir. Biroq, yuqorida aytilganlardan eng muhim xulosa shundan iboratki, tabiiy sharoitda xorijiy nutqni tushunish qobiliyatini rivojlantirish vazifasi nafaqat xorijiy matnning, bu holda qo'shiq matnining ma'nosini tushunishga erishishdir, balki talabalarga o'rganilayotgan tilda muloqot qilish imkoniyatini berish, ya'ni madaniyatlararo darajada kommunikativ akt sifatida eshitishni qabul qilishni o'rgatish.

Demak, qo'shiq materiali haqiqatan ham ijtimoiy-madaniy kompetensiyani rivojlantirish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarga boyligi, qo'shiq yordamida haqiqatan ham uning darajasini oshirish mumkinligi ko'rinib turibdi.

Ammo shuni ta'kidlash kerakki, barcha qo'shiqlar bir xil madaniy yukni ko'tarmaydi. Ba'zi qo'shiqlar mavzuni o'rganish uchun ishlatilishi mumkin, boshqalari ijtimoiy-madaniy kompetensiyaning rivojlanishiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan bir nechta faktlarni o'z ichiga oladi va bu muammodir, chunki bu holda bizda ko'p sonli qo'shiqlarni tinglash uchun yetarli vaqtimiz yo'q. O'quv rejasining

qat'iy vaqt doirasi sharoitida o'qituvchining vazifalaridan biri o'quv maqsadlarini maksimal darajada bajarish uchun o'qitish vaqtidan samarali foydalanishga aylanadi. Shunday qilib, biz muammoga duch kelamiz: o'qish vaqtini iloji boricha samarali ishlatish, qiziqarli,

rag'batlantiruvchi ish turlaridan, bu holda haqiqiy musiqiy materialdan foydalanish. Bu vaziyatda pedagogning qanchalik darajada haqiqiy mutaxassis ekanligi, qo'shiq materiallaridan foydalanish texnikasidan boxabar ekanligi asqotadi.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Nosonovich E.V., Milrud O.P. O'quv matnining mazmunli haqiqiyliги mezonlari // Maktabda chet tillari, 1999. - № 2.
2. Leontiev A.A. Faol aql: (Faoliyat, belgi, shaxsiyat). - M.: Ma'no, 2001 yil.
3. Eluxina N.V. Chet el nutqini tinglashni o'rganish. // IYASH - 1995, No 5 b. 20 - 23.
4. Ingliz tilini o'qitishning kommunikativ metodi bilan tanishtirish. - Oksford universiteti nashriyoti, 1997 yil.
5. Asosiy maktab bitiruvchilarini chet tiliga tayyorlash sifatini baholash. // Simkin V.N. tomonidan tuzilgan - M., 2001 yil.
6. Eluxina N.V. Maktabda chet tillarini boshlang'ich bosqichda tinglashni o'rganishni faollashtirish. - 1986 yil - 5-son - bet. o'n besh.
7. Karpichenkova E.P. Ingliz tilini o'rganishda musiqa va qo'shiqlarning o'ni. Maktabda chet tillari. No 5. 1990. B. 45-46.